

ZUZANA CANDIGLIOTA ADVOKÁTKA

Ústavní soud
Joštova 8
660 83 Brno

V Brně dne 8. 2. 2021

Stěžovatelky: a) nezl. [REDACTED],
b) [REDACTED]
obě bytem [REDACTED]

Zastoupeny: Zuzanou Candigliota, advokátkou se sídlem Burešova 615/6, 602 00 Brno

Účastníci: Okresní soud v Českém Krumlově, Linecká 284, 381 20 Český Krumlov
Krajský soud v Českých Budějovicích, Zátkovo nábřeží 2, 370 84 České Budějovice

Vedlejší účastník: Městský úřad v Kaplici, Náměstí 70, 382 41 Kaplice

Ústavní stížnost

- proti usnesení Okresního soudu v Českém Krumlově ze dne 26. 11. 2020, č. j. 0 Nc 14/2020-6, a proti usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 2. 12. 2020, č. j. 6 Co 1398/2020-45

Přílohy:

- Plná moc – sken
- Usnesení Okresního soudu v Českém Krumlově ze dne 26. 11. 2020, č. j. 0 Nc 14/2020-6
- Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 2. 12. 2020, č. j. 6 Co 1398/2020-45
- Odborné vyjádření MUDr. Jana Vavrečky, Ph.D.

ZUZANA CANDIGLIOTA | ADVOKÁTKA

IČ 03746933 | datová schránka by2wpca
Reg. číslo České advokátní komory 16127
Bankovní spojení 2200755319/2010

Burešova 615/6
602 00 Brno
Česká republika

+420 607 005 043
advokatka@candigliota.cz
www.candigliota.cz

I. Úvod

Stěžovatelky (matka a její nezletilá dcera) se touto ústavní stížností domáhají ochrany svých základních práv a svobod, k jejichž porušení došlo vydáním předběžného opatření a pokusy o jejich výkon, což představovalo extrémní a zcela nepřiměřený zásah do práv obou stěžovatelek na ochranu soukromého a rodinného života, na zachování lidské důstojnosti, do práva nezletilé na participaci v řízení a na to, aby bylo jednáno v jejím zájmu, a do práva matky na svobodu myšlení a svědomí.

Přestože mezitím byla napadená rozhodnutí zrušena na návrh stěžovatelek samotným Okresním soudem v Českém Krumlově, stěžovatelky nadále trvají na projednání ústavní stížnosti a přezkumu ústavnosti postupu obecných soudů, neboť porušení jejich ústavně zaručených práv po určitou dobu trvalo a bylo extrémní, dosud nebyla konstatována nezákonnost a protiústavnost postupu soudů a zároveň je tento přezkum v zájmu stěžovatelek i ve veřejném zájmu.

Ústavní stížnost směřuje v plném rozsahu proti usnesení Okresního soudu v Českém Krumlově ze dne 26. 11. 2020, č. j. 0 Nc 14/2020-6, a proti usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 2. 12. 2020, č. j. 6 Co 1398/2020-45.

II. Přípustnost ústavní stížnosti a lhůta pro její podání

K přípustnosti ústavní stížnosti stěžovatelka uvádí, že vyčerpala všechny zákonné prostředky, které jí zákon k ochraně práv poskytuje. Usnesení odvolacího soudu obsahuje poučení, že dovolání není přípustné, a k doručení tohoto usnesení došlo dne 7. 12. 2020, tudíž je stížnost podávána ve stanovené dvouměsíční lhůtě. Stěžovatelky již podaly jednu ústavní stížnost, která byla odmítnuta, což ale podle jejich názoru nebrání projednání této ústavní stížnosti, jak bude vysvětleno dále.

III. Skutkový stav

Dne 25. 11. 2020 byla nezletilá přijata do Nemocnice České Budějovice za účelem poskytnutí zdravotní péče z důvodu zranění po kopnutí koněm do hlavy. Byly vyloučeny traumatické změny a byla zjištěna drobná tržná ranka v délce asi 5 mm zasahující do podkoží. Matka sdělila personálu, že nezletilá není očkovaná, proto bylo ze strany lékařů indikováno podání postexpoziční profylaxe tetanu ve formě vakcinace a podání lidského imunoglobulinu proti tetanu. Matka odmítla aplikaci vakcíny, ale nezletilý byl podán lidský imunoglobulin a byla jí předepsána antibiotika formou tablet (matka nitrožilní podání antibiotik odmítla). Matka odmítla další hospitalizaci nezletilé a podepsala propouštěcí zprávu a negativní reverz, ve kterém je výslovně uvedeno: „**Pacientka t. č. není v přímém ohrožení života**“.

Přestože nezletilá nebyla v přímém ohrožení života, personál nemocnice dne 26. 11. 2020 kontaktoval orgán sociálně-právní ochrany dětí při Městském úřadu v Kaplici (dále OSPOD) s tím, že nezletilá se vzhledem k utrpěnému úrazu a přístupu její matky „**jeví jako dítě přímo ohrožené na životě a na zdraví v důsledku možné manifestace tetanu**“. Na základě tohoto oznámení podal OSPOD tentýž den návrh k Okresnímu soudu v Českém Krumlově na vydání předběžného opatření, kterým by nezletilá byla předběžně svěřena do péče Nemocnice České Budějovice. Z dostupných listin nevyplývá, že by OSPOD jakkoliv zjišťoval, jaké míře rizika je nezletilá vystavena, jaká opatření připadají k úvahu ke snížení tohoto rizika, nebo že by si OSPOD od Nemocnice České Budějovice vyžádal zdravotnickou dokumentaci, z které by si mohl ověřit, jaký zdravotní stav nezletilé byl zjištěn, co bylo doporučeno a jak byla matka poučena.

Okresní soud v Českém Krumlově tomuto návrhu obratem vyhověl a téhož dne vydal předběžné opatření sp. zn. O Nc 14/2020, kterým bylo nařízeno předání nezletilé do péče Nemocnice České Budějovice, a. s., dětské oddělení. Soudkyně stejně jako OSPOD nezjišťovala, jaké míře rizika je nezletilá vystavena, jaká opatření připadají k úvahu ke snížení tohoto rizika, ani si od Nemocnice České Budějovice nevyžádala zdravotnickou dokumentaci, nebo alespoň propouštěcí zprávu. Nezjistila ani názor matky a nezletilé, neprojevila žádnou snahu o jakékoliv mírnější řešení. Rovnou téhož dne přistoupila k pokusu o výkon rozhodnutí spolu se soudním vykonavatelem, několika dalšími pracovníky soudu a pracovníci OSPOD. Tento pokus spočíval v „přepadení“ rodiny v jejich domě v podvečer a domáhání se vydání nezletilé, což bylo extrémně stresující pro nezletilou a její celou rodinu. Nezletilá v této situaci musela uprchnout z domu, aby se dostala do bezpečí před nečekaným a agresivním útokem vůči ní, její svobodě a integritě. Pokus o výkon předběžného opatření představoval extrémní narušení základních potřeb nezletilé – potřeby jistoty a bezpečí. Nakonec matka po opakovaných výhrůžkách, že budou vyraženy dveře, umožnila prohledání domu, ale nezletilá nebyla nalezena. Stejný pokus o odebrání se opakoval na druhý den a po nezletilé bylo vyhlášeno policejní pátrání.

Nezletilá přitom byla od propuštění z nemocnice v naprostém pořádku, nevykazovala žádné známky nemoci, pouze užívala antibiotika a jediné reálné ohrožení pro ni představovalo trvajících předběžné opatření a pokusy o jeho výkon.

Matka dne 27. 11. 2020 telefonovala na dětské oddělení Nemocnice České Budějovice a požádala o nahlédnutí do zdravotnické dokumentace nezletilé. To jí bylo odmítnuto. Proto obě navrhovatelky dne 29. 11. 2020 prostřednictvím své právní zástupkyně zaslaly Nemocnici České Budějovice výzvu k okamžitému zdržení se protiprávního jednání, žádost o bezodkladné umožnění nahlížení do zdravotnické dokumentace nebo zaslání její kopie a stížnost ve smyslu zákona o zdravotních službách. Nemocnice byla vyzvána, aby se v případě vynucení předběžného opatření a dodání nezletilé do nemocnice zdržela provádění jakýchkoli zdravotních služeb na nezletilé bez souhlasu rodičů a bez jednoznačného naplnění zákonných podmínek pro poskytnutí zdravotních služeb bez souhlasu s odvoláním na výhradu svědomí. Stížností bylo požadováno prošetření zneužití hlášení OSPODu, nepravdivé označení nezletilé za přímo ohroženou na životě a na zdraví a zamlčení, že předchozího dne byl shledán a v propouštěcí zprávě uveden opak – že nezletilá přímo ohrožená není. Nemocnice v reakci na stížnost následně jakékoliv pochybení odmítla.

Stěžovatelky dne 30. 11. 2020 podaly proti předběžnému opatření odvolání, ve kterém poukázaly na nedostatečné odůvodnění napadeného předběžného opatření, nevyořádní se s mírou přijatelného rizika, nejlepším zájmem dítěte, nezjištění názoru nezletilé a nerespektování judikatury Evropského soudu pro lidská práva při vydávání předběžných opatření ze zdravotních důvodů.

Dne 1. 12. 2020 bylo matce v Nemocnici České Budějovice po počátečních problémech nakonec umožněno nahlédnutí do zdravotnické dokumentace nezletilé. Vzhledem k tomu, že nezletilá byla v průběhu hospitalizace odebrána krev, z které bylo možno zjistit, zda má protilátky proti tetanu, resp. jakou hladinu protilátek, matka se při nahlížení do dokumentace zeptala primáře dětského oddělení, zda toto bylo zjišťováno a s jakým výsledkem. Primář se k matce choval arogantně a odmítl jí na tuto otázku odpovědět s tím, že si to má najít ve zdravotnické dokumentaci. Vzhledem k tomu, že tato otázka nebyla matce vysvětlena při hospitalizaci a nebyly jí poskytnuty žádné informace ohledně toho, co bylo z odběru krve zjišťováno, tak je logické, že se na to chtěla zeptat a bylo na místě jí to srozumitelně zodpovědět, zvláště když primář evidentně měl čas při nahlížení jí toto zodpovědět. Ze zdravotnické

dokumentace nicméně nevyplývá, že by protilátky byly zjišťovány. Primář také matku při nahlížení neprofesionálně obviňoval z rizika krvácení do mozku.

Dne 1. 12. 2020 bylo doplněno odvolání o informace k postupu nemocnice a její zaujatosti ve věci, nesprávnosti léčby penicilinem namísto doporučeného metronidazolu, o informace k účinnosti imunoglobulinu a k nepřiměřenosti nařízení hospitalizace u nezletilé.

Dne 3. 12. 2020 nechala matka provést nezletilé odběr krve za účelem zjištění protilátek proti tetanu a dne 7. 12. 2020 bylo z výsledků vyšetření zjištěno, že nezletilá má hodnoty protilátek, které jí zajišťují krátkodobou ochranu.

Dne 7. 12. 2020 bylo právní zástupkyni stěžovatelek doručeno usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 2. 12. 2020, č. j. 6 Co 1398/2020-45, kterým bylo předběžné opatření potvrzeno s tím, že do výroku odvolací soud doplnil „za účelem posouzení jejího zdravotního stavu a poskytnutí nezbytné lékařské péče, a to v souvislosti s úrazem, který nezletilá utrpěla dne 25.11.2020“. Odvolací soud uvedl, že při rozhodování o odvolání se nepřihlíží k tomu, zda po vydání předběžného opatření pominuly důvody, pro které bylo nařízení, popřípadě že bylo zrušeno nebo zaniklo. Odvolací soud uvedl, že pokud odvolatelka navrhuje zrušení předběžného opatření, nic jí nebrání, aby si podala návrh na zrušení ve smyslu § 462 z. ř. s.

Mezitím matka hledala nového praktického lékaře pro nezletilou. Po několika odmítnutí ze strany jiných lékařů matka dne 8. 12. 2020 telefonicky domluvila přijetí do péče a prohlídku u poskytovatele zdravotních služeb v oboru dětské lékařství, praktické lékařství pro děti a dorost SANARE s. r. o. Dne 8. 12. 2020 nezletilou vyšetřila lékařka tohoto poskytovatele MUDr. Lenka Valhová, která nezletilou krátce prohlédla, prohlédla ranku a podívala se nezletilé do krku. Lékařka shledala, že ranka po úrazu je čistá, nezletilá nejeví žádné známky onemocnění. Důvod k hospitalizaci neshledala – o žádném důvodu matku neinformovala. Nicméně matce nebyla o přijetí do péče a o této prohlídce vystavena žádná lékařská zpráva s tím, že na druhý den proběhne důkladnější prohlídka ze strany majitelky MUDr. Alexandry Matoušové včetně administrativy ohledně přijetí do péče. Následující den, 9. 12. 2020, se matka s nezletilou dostavila dle domluvy znovu. MUDr. Matoušová pouze konstatovala, že na nezletilé nic nevidí a že vypadá dobře, ale blíže jí nijak nevyšetřila. Od matky zjišťovala, zda nezletilou nechá naočkovat. Matka jí sdělila, že ještě není rozhodnutá, a lékařka najednou začala tvrdit, že s tím nechce mít nic společného a odmítla nezletilou přijmout do péče. Matka lékařku požádala, aby jí aspoň vystavila lékařskou zprávu o zjištěném stavu nezletilé, ale to lékařka odmítla.

Dne 10. 12. 2020 došlo k vyšetření nezletilé její dřívější praktickou lékařkou MUDr. Janou Junkovou, u které matka obnovila registraci nezletilé. Podle lékařské zprávy ze systematického pediatrického vyšetření byla dívka v dobrém celkovém stavu bez jakýchkoliv neurologických příznaků a s již zahojenou jizvou na pravém spánku. Dne 16. 12. 2020 došlo k další kontrole u této lékařky, opět byl shledán dobrý zdravotní stav nezletilé bez potíží neurologického rázu nebo symptomů onemocnění tetanem.

Mezitím dne 10. 12. 2020 stěžovatelky podaly návrh na zrušení předběžného opatření, ve kterém argumentovaly tím, že nezletilá nebyla a nadále není ohrožena na životě a na zdraví, oznámení ze strany nemocnice o údajném přímém ohrožení nezletilé na životě a na zdraví bylo účelové a vykonstruované, nezletilá nebyla díky imunoglobulinu a antibiotikům ohrožena jinak než zcela hypoteticky a její neočkování představuje míru přijatelného rizika a realizaci svobody svědomí, nebyl posouzen a zohledněn nejlepší zájem nezletilé včetně zjištění a zohlednění jejího názoru.

Téhož dne 10. 12. 2020 Okresní soud v Českém Krumlově usnesením č. j. 8 P 145/2017-421 zahájil řízení o preventivní, výchovná a sankční opatření při výchově nezletilé a jmenoval jí opatrovníkem pro toto řízení orgán sociálně-právní ochrany dětí města Český Krumlov.

Dne 16. 12. 2020 Okresní soud v Českém Krumlově usnesením č. j. 8 P 145/2017-440 zrušil předběžné opatření ve spojení s usnesením odvolacího soudu s odůvodněním, že matka zdravotní stav dcery řeší, nezletilá je sledována praktickou lékařkou a skutečnosti, které vedly k vydání předběžného opatření, pominuly.

IV. Podání ústavní stížnosti po odmítnutí první ústavní stížnosti

Stěžovatelky podaly dne 10. 12. 2020 blanketní ústavní stížnost směřující proti stejným rozhodnutím jako tato ústavní stížnost, a to obratem po doručení rozhodnutí odvolacího soudu z toho důvodu, že v té době napadená rozhodnutí byla stále vykonatelná a nebyla zrušena. Dne 16. 12. 2020 byla právní zástupkyni stěžovatelek doručena výzva k doplnění ústavní stížnosti do 3 dnů. S ohledem na extrémně krátkou dobu, která podstatně a nedůvodně zkracovala dobu, po kterou by jinak stěžovatelky měly možnost připravovat argumentaci do ústavní stížnosti (do skončení lhůty pro podání ústavní stížnosti), bylo zcela zjevné, že od příslušného senátu Ústavního soudu nelze očekávat spravedlivé rozhodnutí ve věci a že už tímto postupem dává najevo svůj zaujatý a ideologický přístup. Ústavní stížnost byla přesto stručně doplněna a stěžovatelky připravovaly další argumentaci a zadaly si zpracování odborného vyjádření, které chtěly doplnit ve lhůtě pro podání ústavní stížnosti. To ovšem již nebylo možné, neboť dne 19. 1. 2021 došlo k odmítnutí ústavní stížnosti (sp. zn. I. ÚS 3444/20), při kterém se potvrdil předpoklad ideologicky agilního přístupu soudce zpravodaje, který dne 27. 1. 2021 uspořádal tiskovou konferenci k uvedenému usnesení v době, kdy stěžovatelkám ani nebylo doručeno.

Podle § 72 odst. 3 zákona o Ústavním soudu lze ústavní stížnost podat ve lhůtě dvou měsíců od doručení rozhodnutí o posledním procesním prostředku, který zákon stěžovateli k ochraně jeho práva poskytuje. Podle § 63 téhož zákona se použijí pro řízení před Ústavním soudem přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu a předpisy vydané k jeho provedení, pokud zákon o Ústavním soudu nestanoví jinak. Zákon o Ústavním soudu neupravuje otázku, do kdy může stěžovatel doplňovat ústavní stížnost o další body. Tuto otázku upravuje občanský soudní řád, a to v případě dovolání tak, že náležitosti dovolání může dovolatel doplňovat jen v průběhu trvání lhůty k dovolání (§ 241b odst. 3 o. s. ř., obdobně v případě odvolání – § 205 odst. 4 o. s. ř.). Vzhledem k tomu, že výslovná úprava v zákoně o Ústavním soudu chybí a ten tedy „nestanoví jinak“, použije se přiměřeně zmíněná úprava o. s. ř. Jakýkoliv jiný výklad než ten, že stěžovatel má právo doplňovat ústavní stížnost o další argumentační body ve lhůtě pro podání ústavní stížnosti, je v rozporu se zákonem a jeho smyslem a zkracuje práva stěžovatele a porušuje jeho právo na spravedlivý proces.

Stěžovatelky využívají svého práva a podávají v zákonné lhůtě pro podání ústavní stížnosti tuto novou ústavní stížnost, přičemž není dán žádný zákonný důvod k jejímu odmítnutí jen z toho důvodu, že již Ústavní soud první stížnost odmítl – nejsou naplněny důvody pro nepřípustnost návrhu dle § 35 odst. 1 a 2 zákona o Ústavním soudu, ani nejsou splněny podmínky dle § 43 zákona o Ústavním soudu pro odmítnutí nové ústavní stížnosti jen z toho důvodu, že první ústavní stížnost byla odmítnuta.

Stěžovatelky poukazují na to, že odmítnutí ústavní stížnosti není meritorním rozhodnutím ve věci a nezakládá tedy překážku *rei iudicatae*. Také poukazují na to, že při projednávání první ústavní stížnosti

si Ústavní soud dle aplikace Infosoud ani nevyžádal celý spis od okresního soudu, tudíž bez spisu už vůbec nelze hovořit o meritorním projednání věci. Stěžovatelky také předkládají nové argumentační body, které posouzeny být nemohly a nebyly a žádné zákonné ustanovení jim nebrání je předložit Ústavnímu soudu k rozhodnutí.

V. Argumentační body

Nejlepší zájem dítěte

Na projednávání případ stěžovatelek je nutno ve všech aspektech nahlížet prizmatem nejlepšího zájmu dítěte:

Nejlepší zájem dítěte jakožto přední hledisko rozhodování dle Úmluvy o právech dítěte Ústavní soud ve své judikatuře dlouhodobě zdůrazňuje (viz např. nález ze dne 30. 6. 2004, sp. zn. Pl. ÚS 23/02; nález ze dne 8. 7. 2010, sp. zn. Pl. ÚS 15/09; nález ze dne 15. 10. 2014, sp. zn. IV. ÚS 3305/13; nález ze dne 30. 5. 2014, sp. zn. I. ÚS 1506/13; nález ze dne 13. 7. 2011, sp. zn. III. ÚS 3363/10; či nález ze dne 29. 6. 2017, sp. zn. I. ÚS 3226/16). Při posuzování nejlepšího zájmu dítěte je třeba vzít do úvahy následující zájmy: zachování rodinného prostředí a navázaných vztahů, ochrana soukromého a rodinného života, péče, ochrana a bezpečí dítěte, zvláštní zranitelnost dítěte a právo dítěte na zdraví.¹

Pojem „nejlepší zájem dítěte“ však není právními předpisy nijak vymezen. Obecný komentář Výboru pro lidská práva č. 14 ze dne 29. 5. 2013 k tomu uvádí následující: „*Koncept nejlepšího zájmu dítěte je flexibilní a adaptabilní. Měl by být přizpůsoben a definován individuálně s ohledem na specifickou situaci, v níž se dítě či děti, jichž se věc týká, nachází, přičemž pozornost by měla být věnována jejich osobním poměrům, situaci a potřebám. V rámci individuálních rozhodnutí musí být nejlepší zájem dítěte hodnocen a stanoven ve světle specifických okolností konkrétního dítěte.*“ Model péče o dítě dle Úmluvy o právech dítěte je postaven na předpokladu, že **rodiče nejlépe znají zájmy svého dítěte a dokážou je naplňovat a chránit.** Tato Úmluva také presumuje, že rodiče svými rozhodnutími vždy zájem dítěte hájí.²

Nyní se dostáváme k jednotlivým aspektům případu, které souvisí s nejlepším zájmem dítěte:

a) Specializace soudkyně a nejlepší zájem dítěte

Napadené předběžné opatření vydala soudkyně, která se dle rozvrhu práce specializuje na trestní věci, nikoliv na věci opatrovnickou agendu a věci týkající se dětí. Takový rozvrh práce, který umožní rozhodovat tak citlivou a specifickou věc, jako je tzv. „rychlé“ předběžné opatření dle § 452 z. ř. s., soudci, který se nespécializuje na danou problematiku, není v ní proškolen a nemá s ní dostatečné zkušenosti, je v rozporu s nejlepším zájmem dětí.

Vzhledem k tomu, že věc soudu připadla během běžného pracovního týdne, nebyl ani dán žádný naléhavý a vážný důvod pro to, aby věc rozhodl soudce jiné specializace. Přidělování této agendy nespécializovaným soudcům logicky vede k tomu, že takový soudce bude mít tendenci rozhodnout bez

¹ Hofschnederová, Anna. Praktický právní průvodce nejlepším zájmem dítěte. Liga lidských práv, 2016, s. 12 a násl. ISBN 978-80-87414-26-2. Dostupné z: <http://llp.cz/wp-content/uploads/Prakticky-pravni-pruvodce-nejlepsim-zajmem-ditete1.pdf>.

² Pospíšil, Ivo; Langášek, Tomáš; Šimíček, Vojtěch; Wagnerová, Eliška a kol. Listina základních práv a svobod. Komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2012, s. 662. ISBN: 978-80-7357-750-6.

kritického náhledu, na základě svých dojmů a předsudků, s upřednostněním paternalismu a nepřiměřeného, násilného zásahu a bez zvážení mírnějších alternativ zohledňujících lidská práva atd.

Dále dle rozvrhu práce nebyla soudkyně v této věci oprávněna provádět výkon rozhodnutí, přesto tak učinila a nepředala věc soudci, který je k tomu rozvrhem práce pověřen. Takový postup je nejen rozporný s nejlepším zájmem dítěte, ale také v rozporu s právem na spravedlivý proces a právem na zákonného soudce.

b) Kritický přístup k tvrzením nemocnice a nejlepší zájem dítěte

Evropský soud pro lidská práva se již zabýval ve vztahu k České republice otázkou odebrání dítěte, resp. jeho umístění do nemocnice na základě předběžného opatření při nesouhlasu rodiče se zdravotními službami navrhovanými ze strany lékařů nemocnice (rozsudek ESLP ve věci Hanzelkovi proti České republice, č. stížnosti 43643/10).³ V daném případě bylo v zásahu státu shledáno porušení práva stěžovatelů na ochranu soukromého a rodinného života.

ESLP v rozsudku shrnul tato pravidla, která je třeba v těchto případech respektovat:

- K odůvodněnosti zásahu je třeba, aby byl založen na **relevantních a dostatečných důvodech**. Soud se musí přesvědčit, že v dané věci existovaly okolnosti odůvodňující odnětí dítěte. Před tímto opatřením soud musí **pečlivě posoudit dopad**, který odnětí dítěte bude mít na dítě a jeho rodiče, jakož i jiná řešení než odnětí dítěte z péče rodičů.
- Než se soud uchýlí k opatření v tak citlivé oblasti, **musí být bezprostřední ohrožení skutečně prokázáno**. I když opatřením nedojde k odloučení dítěte od rodičů (rodič může dítě do nemocnice doprovázet), nezbavuje to soud povinnost **prokázat, jaká rizika dítěti skutečně hrozí**, a povinnosti **zkoumat, zda lze zdraví dítěte chránit šetrnějšími opatřeními**.
- Odůvodnění předběžného opatření, které je velmi **stručné a pouze odkazuje na krátkou zprávu lékařů** o nějaké obecné hrozbě bez konkrétních okolností, je **nedostatečné**. Soud se musí snažit zjistit o projednávané věci více, například vyšetřením dítěte odborníkem, pečlivě posoudit všechny relevantní okolnosti a zabývat se tím, zda nelze použít jiné opatření, které představuje méně extrémní zásah do rodinného života.

Soud v projednávaném případě stěžovatelek nic z výše uvedeného neposoudil a neprokázal a pouze nekriticky převzal rozporuplné a obecné tvrzení lékařů a na základě něj přistoupil k extrémnímu zásahu do života zúčastněných.

Přikládáme odborné vyjádření MUDr. Jana Vavrečky, Ph.D. k tetanu a významu aktivní a pasivní imunizace proti tetanu u nezletilých s ohledem na aktuální medicínské poznatky. Z odborného vyjádření jednoznačně vyplývá, že nezletilá v žádném případě nebyla ohrožena na zdraví, natož vážně. Samozřejmě, že zpracování takového pečlivě odůvodněného odborného vyjádření vyžaduje nějaký čas, nicméně zjištění názoru nezávislého experta bez zpracování komplexního písemného odborného vyjádření si dlouhý čas nevyžaduje, což si ověřila právní zástupkyně stěžovatele, která věc po převzetí zastoupení stěžovatelek věc konzultovala s několika lékaři, jejichž okamžité stanovisko bylo stejné jako v předloženém odborném vyjádření. To ale soud neučinil vůbec. Soud ani v den vydání rozhodnutí, ani

³ Rozsudek je dostupný v češtině zde:

http://eslp.justice.cz/justice/judikatura_eslp.nsf/WebSearch/2E6BD5AE1C2952DAC1257E3E0047C229?openDocument&Highlight=0.

následně neoslovil žádného nezávislého experta, aby si ověřil pravdivost tvrzení nemocnice a skutečnou míru ohrožení dítěte s ohledem na okolnosti případu (mj. podání antibiotik a imunoglobulinu). Soud naopak nadále oslovoval nemocnici, která dala k předběžnému opatření podnět, která byla v konfliktu s matkou, do které mělo být dítě předáno a která tak ve věci byla v konfliktu zájmů (měla zájem obhajovat svůj postup a svůj podnět).

Pokud soud měl svěřit dítě do péče jiné osoby nebo instituce, tak to s ohledem na nejlepší zájem dítěte mělo být jiné zařízení (nebo osoba), než to, které si tento postup vynucovalo a bylo v konfliktu s matkou. Soud si měl také vyžádat od nemocnice další podklady, jako například propouštěcí zprávu, pak by zjistil, že o den dříve byla nezletilá propuštěna s tím, že ohrožená na zdraví není. Také si soud měl, jakmile to bylo možné, zjistit názor nezávislého experta, to neudělal vůbec. Soud také měl v průběhu vykonatelnosti rozhodnutí přezkoumávat, zda důvody pro něj trvají, to vůbec neučinil, dokud samy stěžovatelky nepodalí návrh na jeho zrušení. Soud tak protahoval stav, kdy nezletilá byla ohrožena výkonem rozhodnutí.

Postup soudu byl v rozporu s nejlepším zájmem dítěte a v rozporu s uvedeným rozhodnutím Evropského soudu pro lidská práva.

a) Participační práva nezletilé a nejlepší zájem dítěte

Co se týká názoru nezletilé, tak ten nebyl vůbec zjištěn, přestože nezletilá je ve věku, kdy je již schopna formulovat svoje názory, a přestože jde v rozhodnutí o omezení její osobní svobody nucenou hospitalizací, o zásah do její fyzické integrity nuceným očkováním a o zásah do jejího soukromého a rodinného života v důsledku odloučení od rodiny a umístění do ústavního zdravotnického zařízení. Jde tedy o enormní zásah do práv nezletilé, který vyžaduje zjištění jejího názoru. Co se týká věku dítěte, Ústavní soud ve věci sp. zn. II. ÚS 3765/2011 judikoval, že i 7-8letý nezletilý může mít vlastní názor, činit vlastní rozhodnutí a úsudky.

Problematikou participace nezletilých dětí v soudních řízeních se soustavně zabývá Ústavní soud, který zdůrazňuje jejich právo být slyšeny a zapojeny do všech řízení, která se jich dotýkají, přičemž jejich názorům musí být věnována odpovídající pozornost. Ústavní soud odkazuje nejen na Úmluvu o právech dítěte, ale i na Evropskou úmluvu o výkonu práv dětí (č. 54/2001 Sb. m. s.), která v čl. 3 upravuje právo dítěte na informace a na vyjádření názoru v řízení, které se jej týká, tedy právo dostávat příslušné informace, právo být konzultováno a moci vyjádřit svůj názor a právo být informováno o možných důsledcích vyhovění jeho názoru a o možných důsledcích jakéhokoliv rozhodnutí. Ústavní soud konstantně připomíná, že v řízení, jež se bezprostředně dotýká nezletilého dítěte, nelze na toto dítě nahlížet jako na pouhý objekt, o němž rozhodují jiní, či ho stavět jen do role pasivního pozorovatele událostí, ale je třeba jej vnímat jako důležitý subjekt práva a účastníka řízení a takto k němu přistupovat (např. nález sp. zn. II. ÚS 1945/08 a nález sp. zn. II. ÚS 2866/17). Práva dítěte v soudním řízení jsou také specifikována v Pokynech Výboru ministrů Rady Evropy o justici vstřícné k dětem ze dne 17. 11. 2010.⁴

Participační práva dítěte jsou zakotvena i na zákonné úrovni. Právo dítěte vyjádřit se k záležitosti, která se jej týká, je upraveno v § 867 občanského zákoníku, v § 100 odst. 3 o. s. ř. a v § 8 odst. 2 zákona o sociálně-právní ochraně dětí. Informování dítěte o souvislostech soudního řízení je stanoveno v § 20 odst. 4 z. ř. s.

⁴ V češtině dostupné zde: <https://rm.coe.int/16806a452e>.

Podle nálezu Ústavního soudu sp. zn. II.ÚS 725/18, který se rovněž týkal rozhodnutí o zásahu do fyzické integrity nezletilé v podobě očkování, bylo porušením participačních práv 11leté nezletilé její nedostatečné zapojení do soudního řízení spočívající pouze v pohovoru se soudcem, aniž by s ní někdo dále komunikoval, poskytoval jí informace o řízení a o tom, jak byl zohledněn její názor při rozhodování. Porušením participačních práv byla i skutečnost, že zastoupení nezletilé opatrovníkem bylo zcela formální a bez materiálního naplnění.

Podle nálezu Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 1931/17 není ani v řízení o předběžném opatření vyloučeno zjištění názoru nezletilého dítěte, i když povinnost soudu zjistit názor nezletilého v tomto typu řízení neplatí absolutně. Je však třeba vycházet z toho, že práva nezletilých dle čl. 12 Úmluvy o právech dítěte platí v jakémkoliv řízení, které se jich týká.

Nelze než uzavřít, že soud nezjistil názor nezletilé, ani nevyhodnotil a nezohlednil její nejlepší zájem. Soud upřednostil jediný zájem, a to enormní rychlost rozhodnutí a jeho okamžitý výkon, aniž by takové rozhodnutí bylo odůvodněné, přiměřené a v zájmu nezletilé včetně zohlednění jejího názoru. Napadené rozhodnutí a jeho výkon naopak představuje nikoliv jen hypotetické, ale skutečné ohrožení nejlepšího zájmu nezletilé v podobě neodůvodněného, nelogického a agresivního útoku na její osobní svobodu, fyzickou integritu, zdraví a její soukromý a rodinný život.

VI. Žádost o anonymizaci

Stěžovatelky si dovolují požádat o anonymizaci osobních údajů ve zveřejněném rozhodnutí Ústavního soudu, a to z důvodu ochrany soukromí nezletilé.

VII. Návrh

Stěžovatelky navrhují, aby Ústavní soud vydal toto rozhodnutí:

Usnesením Okresního soudu v Českém Krumlově ze dne 26. 11. 2020, č. j. 0 Nc 14/2020-6, a usnesením Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 2. 12. 2020, č. j. 6 Co 1398/2020-45, bylo porušeno základní právo nezletilé stěžovatelky dle čl. 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte, podle nějž nejlepší zájem dítěte musí být předním hlediskem rozhodování, a právo nezletilé stěžovatelky dle čl. 12 Úmluvy o právech dítěte, které jí zaručuje právo na participaci na řízení, dále bylo porušeno právo obou stěžovatelek dle čl. 10 odst. 1 a 2 Listiny základních práv a svobod, podle které má každý právo na zachování důstojnosti a na ochranu soukromého a rodinného života, a také bylo porušeno právo stěžovatelky, matky nezletilé, na svobodu myšlení a svědomí dle čl. 15 Listiny základních práv a svobod.

zastoupeny

Zuzanou Candigliota, advokátkou